

การประเมินสมรรถนะและประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ : กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์

สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ประสพชัย พสุพงษ์

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อค้นหาความหมายของประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ และยืนยันความสำคัญของตัวชี้วัดการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงเอกสารและวิธีการสร้างทฤษฎีฐานราก
- 2 เพื่อพัฒนาและคัดเลือกตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและตัวชี้วัดเชิงปริมาณของการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้วยวิธีการเดลฟายน์ซี
- 3 เพื่อนำตัวชี้วัดไปทดลองใช้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ของสถาบันอุดมศึกษาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยตัวชี้วัดเชิงคุณภาพใช้ประเมินสมรรถนะการดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งมีคณะกรรมการเป็นผู้ประเมินร่วมกับการประยุกต์ทฤษฎีเกรย์ และประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานจากตัวชี้วัดเชิงปริมาณ โดยการนำปัจจัยนำเข้าและปัจจัยผลผลิตไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการ DEA
- 4 เพื่อพัฒนาและนำเสนอวิธีการบูรณาการในการนำตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและตัวชี้วัดเชิงปริมาณไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มสมรรถนะและประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์
- 5 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ สำหรับแนวทางในการประเมินสมรรถนะและประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยเป็นผลจากการประเมินสมรรถนะการดำเนินงานจากตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ และการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานจากตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

วิธีการวิจัย

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย สหกรณ์ออมทรัพย์สถาบันอุดมศึกษา 13 แห่ง
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมินสมรรถนะการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ สถาบันอุดมศึกษาด้วยตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

- ★ ความหมายของประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ มี 3 ความหมาย คือ สถาบันอันเป็นที่หนึ่งของสมาชิก สถาบันที่เป็นกระบวนการสหกรณ์ และสถาบันทางการเงิน
- ★ การยืนยันความสำคัญของตัวชี้วัดเชิงคุณภาพการดำเนินงานด้วยวิธีทฤษฎีฐานราก ได้แก่ ตัวชี้วัด SMAARTS ดังนี้ โครงสร้างการบริหาร (Structure) การจัดการ (Management) ระเบียบปฏิบัติ (Agreement) สินทรัพย์ (Asset) ความเสี่ยง (Risk) ความเชื่อมั่นของสมาชิก (Trust) และความพอเพียง (Sufficiency)

ผลการวิจัย (ต่อ)

★ การคัดเลือกและพัฒนาตัวชี้วัด

- **คัดเลือกข้อความตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ (SMAARTS) 7 ตัวชี้วัด** ด้วยวิธีการเดลฟายมีซี พบว่า โครงสร้างการบริหาร ระเบียบปฏิบัติ สิทธิประโยชน์ ความเสี่ยง ความเชื่อมั่นของสมาชิก และความพอใจ มีข้อความที่ผ่านคัดเลือก ตัวชี้วัดละ 4 ข้อความ สำหรับการจัดการ ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดย่อย คือ ผู้จัดการ กลยุทธ์ บุคลากร และกระบวนการ มีข้อความที่ผ่านการคัดเลือกตัวชี้วัดย่อยละ 4 ข้อความ
- **คัดเลือกตัวแปรตัวชี้วัดเชิงปริมาณ (ปัจจัยนำเข้าและปัจจัยผลผลิต) ด้วยวิธีการ DEA** โดย ตัวแปร ปัจจัยนำเข้าที่ผ่านการคัดเลือก คือ เงินรับฝากจากสมาชิก ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น และทุนสหกรณ์ ตัวแปรปัจจัยผลผลิตที่ผ่านการคัดเลือก คือ เงินสดและเงินฝาก ลูกหนี้เงินให้กู้สุทธิ รายได้ทั้งสิ้น และเงินลงทุนทั้งสิ้น

★ การนำตัวชี้วัดไปทดลองใช้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ของสถาบันอุดมศึกษาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

- **ประเมินสมรรถนะการดำเนินงาน โดยตัวชี้วัด SMAARTS ด้วยวิธีการประเมินคะแนนสมรรถนะเกรด (GPS)** หากมีคะแนนมากกว่า 0.80 ถือว่าเป็นสหกรณ์ที่มีสมรรถนะการดำเนินงาน พบว่า มีจำนวน 6 แห่ง ที่ผ่านการประเมิน ดังนี้ อันดับ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด (GPS = 0.95) อันดับ 2 สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยมหิดล จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำกัด (GPS = 0.93) อันดับ 4 สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด (GPS = 0.89) อันดับ 5 สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด (GPS = 0.85) อันดับ 6 สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด (GPS = 0.84)
- **ประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการ DEA (Data Envelopment Analysis)** พบว่า มี 3 สหกรณ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพด้านขนาด กล่าวคือ มีสหกรณ์ที่ควรปรับลดขนาดลง จำนวน 1 แห่ง คือ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด และมีสหกรณ์ที่ควรปรับเพิ่มขนาดขึ้น จำนวน 2 แห่ง คือ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด

★ การบูรณาการระหว่างตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เมื่อนำผลการถอดกราฟระหว่างตัวชี้วัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พบว่า สามารถนำผลมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพตามเป้าหมายได้ เพราะกราฟจะให้ภาพนิกัต์ว่า สหกรณ์มีสมรรถนะหรือประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างไร มีสิ่งที่จะต้องเร่งหรือควรให้ความสำคัญในด้านใดเป็นพิเศษอีกด้วย

★ ข้อเสนอแนะ

1. ผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ออมทรัพย์ควรเข้าใจความหมายของประสิทธิภาพและการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันจัดให้มีการระดมสมองในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน
3. จัดทำคู่มือแนะนำเสนอตัวชี้วัด SMAARTS และตัวชี้วัดเชิงปริมาณทำความเข้าใจกับทุกฝ่าย
4. นำตัวชี้วัดไปปรับใช้ร่วมกับตัวชี้วัดเดิมของหน่วยงานรัฐ (กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์) ในการค้นหาสหกรณ์ออมทรัพย์ต้นแบบ หรือนักพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์
5. สามารถนำแนวคิดของการวิจัยนี้ไปปรับใช้กับสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ ได้
6. ควรมีองค์กรกลางหรือองค์กรอิสระที่มีความเข้าใจในกิจการและอุดมการณ์สหกรณ์ในการทำหน้าที่ประเมินสมรรถนะการดำเนินงาน เพื่อให้ผลการประเมินมีความเที่ยงตรงไม่ลำเอียง

QR Code
ชวนวิจัยฉบับเต็ม